

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор Навчально-наукового
інституту «Каразінський
інститут міжнародних
відносин та туристичного
бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

“27” серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія та практика міжнародного кооперативного руху

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)

освітня програма Міжнародні економічні відносини та міжнародне підприємництво

спеціалізація С1.02 Міжнародні економічні відносини, С1.01 Економіка

вид дисципліни за вибором

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

“27” серпня 2026 року, протокол № 1

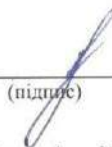
РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Коваленко Р.С., к.е.н. доц., доцент кафедри міжнародних економічних відносин та логістики

Програму схвалено на засіданні кафедри
міжнародних економічних відносин та логістики

Протокол від “26” серпня 2026 року, протокол № 1

Завідувач кафедри

 Анна ЗАЙЦЕВА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) «Міжнародні економічні відносини»
назва освітньої програми

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи)

 Олена ХАНОВА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) «Міжнародне підприємництво»
назва освітньої програми

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи)

 Аліна ШОЛОМ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “27” серпня 2026 року, протокол № 1

Голова науково-методичної комісії

 Ганна ПАНАСЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Теорія та практика міжнародного кооперативного руху» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

бакалавра

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності C1 Економіка та міжнародні економічні відносини

спеціалізації C1.01 Економіка

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: сформувати у студентів глибокі теоретичні знання, практичні навички, аналітичні і прикладні компетентності у сфері кооперації та кооперативного руху, учасниками якого є понад мільярд людей по всьому світу.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- ознайомлення з теоретичними засадами кооперації та світового кооперативного руху
- визначення основних кооперативні принципи й цінності, особливості розвитку кооперативів в різних країнах.
- розуміння студентами особливостей правового регулювання кооперативів у різних країнах.
- ознайомлення з економічними механізмами функціонування кооперативів.
- визначення порядку створення різних видів кооперативів в Україні

1.3. Кількість кредитів 3

1.4. Загальна кількість годин 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-
Семестр	
1-й	-
Лекції	
16 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
58 год.	-
Індивідуальні завдання	
-	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дисципліна

Формування наступних **фахових** компетентностей:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ФК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

ФК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

ФК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

ФК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

ФК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

ФК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних **результатів**:

РН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки

РН4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

РН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

РН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

РН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

РН17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

РН18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

1.8. Пререквізити: перелік дисциплін, що передують вивченню дисципліни.

Економікс, Вступ до фаху, Економічна теорія підприємництва.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні засади кооперації та кооперативного руху.

Кооперативи як унікальна форма “соціального бізнесу”. Сутність, принципи та цінності світового кооперативного руху; класичні кооперативні теорії. Кооперативна концепція самодопомоги на основі взаємодопомоги.

Тема 2. Економічна природа кооперативів.

Особливості власності, управління, господарської та фінансової діяльності. Рочдейльські принципи.

Тема 3. Типологія та класифікація кооперативів у міжнародній практиці.

Сільськогосподарські, кредитні (кооперативні банки та кредитні спілки), споживчі, енергетичні, виробничі, житлові тощо.

Тема 4. Особливості управління та корпоративна культура в кооперативах.

Демократичне управління, участь членів, кооперативна ідентичність.

Тема 5. Історичні особливості становлення кооперативного руху в різних країнах.

Розвиток кооперації у Європі, Америці та Азії.

Тема 6. Міжнародні кооперативні організації та інституції.

Роль Міжнародного кооперативного альянсу (ICA) та інших глобальних структур кооперативів.

Тема 7. Правове регулювання кооперативної діяльності у світі та Україні.

Порівняльний аналіз національних моделей кооперативного законодавства.

Тема 8. Кооперативи в умовах глобалізації та сталого розвитку.

Роль кооперації у досягненні Цілей сталого розвитку ООН.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	СРС		л	п	лаб	інд	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теорія та практика корпоративного руху												
Тема 1. Теоретичні засади кооперації та кооперативного руху.	12	2	2			8						
Тема 2. Економічна природа кооперативів.	12	2	2			8						
Тема 3. Типологія та класифікація кооперативів у міжнародній практиці.	11	2	2			7						
Тема 4. Особливості управління та корпоративна культура в кооперативах.	11	2	2			7						
Тема 5. Історичні особливості становлення кооперативного руху в різних країнах.	11	2	2			7						
Тема 6. Міжнародні кооперативні організації та інституції.	11	2	2			7						
Тема 7. Правове регулювання кооперативної діяльності у світі	11	2	2			7						

та Україні.												
Тема 8. Кооперативи в умовах глобалізації та сталого розвитку.	11	2	2			7						
Усього годин	90	16	16			58						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Тема 1. Теоретичні засади кооперації та кооперативного руху.	2	
2	Тема 2. Економічна природа кооперативів.	2	
3	Тема 3. Типологія та класифікація кооперативів у міжнародній практиці.	2	
4	Тема 4. Особливості управління та корпоративна культура в кооперативах.	2	
5	Тема 5. Історичні особливості становлення кооперативного руху в різних країнах.	2	
6	Тема 6. Міжнародні кооперативні організації та інституції.	2	
7	Тема 7. Правове регулювання кооперативної діяльності у світі та Україні.	2	
8	Тема 8. Кооперативи в умовах глобалізації та сталого розвитку.	2	
	Разом:	16	4

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Теми 1.	8	
2	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Теми 2.	8	
3	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Теми 3.	7	
4	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Теми 4.	7	
5	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Теми 5.	7	
6	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Теми 6.	7	
7	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Теми 7.	7	
8	Підготовка студентами питань та аналітичних доповідей з Теми 8.	7	
	Разом:	58	

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачені

7. Методи навчання

Методи навчання включають:

- методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності: пояснення, інструктаж, розповідь, лекція, бесіда, робота з підручником; ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження, практичні роботи;
- методи стимулювання навчальної діяльності: навчальна дискусія, пізнавальні ігри, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід студента; стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні;
- методи контролю і самоконтролю у навчанні: усний, письмовий, тестовий, графічний, дистанційний.

8. Методи контролю

Контрольні заходи проводяться з метою оцінки рівня підготовки студента з дисципліни на різних етапах її вивчення і здійснюється у вигляді поточного (Оцінка виконаних робіт за темами), і підсумкового семестрового контролю (заліку).

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням засвоєння окремих розділів.

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО, воєнного стану) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти **екзамен в тестовій формі** (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожен вірну відповідь) **дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Теорія та практика міжнародного кооперативного руху», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=18176>

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

9. Схема нарахування балів

Структура та складові підсумкових оцінок з дисципліни:

Розділ 1: поточний контроль = 60 балів, підсумковий контроль (залік) = 40 балів;

Залік

Поточний контроль, самостійна робота, Розділ I								Залікова робота	Сума
T1	T2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	40	100
60									

Поточний контроль:

Виконання доповідей/презентацій – 2х30=60 балів

Теми доповідей у дистанційному курсі.

Підсумковий контроль 40 балів, в т. ч:

Тестові завдання – 40 балів (20х2).

Тестові завдання у дистанційному курсі.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку, або екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Критеріями оцінювання навчальних досягнень є усне опитування на практичних заняттях, поточний та підсумковий контроль.

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій **штучного інтелекту (ШІ)** здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недеклароване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Зарахування неформальної освіти та додаткових активностей

1. Зарахування сертифікованих курсів

Здобувачі вищої освіти можуть отримати додаткові бали за успішне проходження дистанційних курсів або тренінгів на провідних освітніх платформах (Coursera, Prometheus тощо), які тематично пов'язані зі змістом дисципліни.

Умови зарахування:

- Студент має надати викладачеві офіційний документ (сертифікат або свідоцтво), що підтверджує успішне завершення курсу.
- Курс має бути погоджений з викладачем. Рекомендується обговорити вибір курсу заздалегідь.
- За успішне проходження одного курсу може бути зараховано до 5 балів додаткової поточної успішності.

2. Зарахування активної участі в наукових заходах

Додаткові бали можуть бути нараховані за активну участь у наукових конференціях, семінарах, публікацію наукових статей або тез досліджень.

Умови зарахування:

- Студент має надати офіційне звернення до викладача.
- До звернення необхідно додати підтверджуючі документи (сертифікати учасника конференції, копії наукових публікацій, витяги з протоколів тощо).

Кількість балів:

- Участь з доповіддю на науково-практичній конференції: до 5 балів.
- Публікація тез конференції: до 5 балів.
- Публікація статті у фаховому виданні: до 10 балів.

Кожне звернення розглядається індивідуально. Рішення про зарахування додаткових балів приймається згідно з нормативно-правовими документами, що діють у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Незалежно від кількості додаткових активностей, максимальна кількість балів поточної успішності не може перевищувати 60 балів.

У кінці семестру сумуються всі отримані студентом бали. Вказані вище види і форми засвоєння навчального курсу дають можливість набрати 60 балів та 40 балів за екзаменаційну роботу. Отже, максимальна кількість балів – 100.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Бабієнко М. Ф., Ковальський В. В. Теорія та практика кооперації: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 312 с.
2. Зіновчук В. В. Кооперативні принципи і менеджмент сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів: монографія. Житомир: Поліський національний університет, 2020. 384 с.
3. Маркіна І. А., Гунченко М. В. Міжнародна кооперація та соціально-економічний розвиток громад: підручник. Полтава: ПДАУ, 2022. 290 с.
4. Макаренко П. М., Воронько-Нікітченко А. О. Аграрна кооперація в умовах глобалізації та євроінтеграції: навч. посібник. Дніпро: ДДАЕУ, 2022. 248 с.
5. Пантелеймоненко А. О. Розвиток кредитної кооперації у системі фінансової інклюзії: міжнародний та вітчизняний досвід. Полтава: ПУЕТ, 2021. 310 с.
6. Borzaga, C., Salvatori, G., & Bodini, R. (2020). Social and Solidarity Economy and the Future of Work: Euricse Research Report. Geneva: International Labour Organization (ILO). 112 p.

7. Roelants, B., Hyungsik, E., & Terrasi, E. (2021). *Cooperatives and the World of Work: Global Perspectives and Institutional Transformations*. London & New York: Routledge. 268 p.
8. Warren, J. N., Biggiero, L., Hübner, J., & Ogunyemi, K. (Eds.). (2025). *The Routledge Handbook of Cooperative Economics and Management*. Abingdon & New York: Routledge. 580 p.
9. Warren, J. N., Ogunyemi, K., Guerreschi, A., & Szulc, M. (Eds.). (2025). *Global Cooperative Economics and Movements: A Research Companion*. London: Routledge / Taylor & Francis. 440 p.
10. Zamagni, V. (2021). *Cooperative Enterprises IN History: From the Industrial Revolution to the Digital Age*. London: Palgrave Macmillan. 210 p.

Допоміжна література

1. Гончаренко В. В. Світові тенденції розвитку кредитної кооперації та їх адаптація в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 38. С. 114–121.
2. Гуцаленко Л. В., Дрозд Ю. В. Порівняльний аналіз функціонування споживчих кооперативів в Україні та країнах ЄС. *Український журнал прикладної економіки*. 2021. Т. 6. № 2. С. 45–53.
3. Крисанов Д. Ф. Кооперативний сектор в аграрній сфері: інституційні бар'єри та потенціал зростання. *Економіка України*. 2023. № 4. С. 68–82.
4. Пантелеймоненко А. О., Мороз С. В. Енергетичні кооперативи в системі зеленого переходу Європейського Союзу. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2022. № 1. С. 102–111.
5. Якубів В. М. Інноваційні моделі розвитку сільськогосподарської кооперації в умовах цифровізації. *Актуальні проблеми економіки*. 2024. № 2 (272). С. 15–24.
6. Arora, A., Cazgir, K. D., & Waligóra, A. (2024). Women's Cooperatives Promoting Resilience: Comparing Global Contexts. *Journal of Co-operative Organization and Management*, 12(1), 100220.
7. Basterretxea, I., & Heras-Saizarbitoria, I. (2021). Is Mondragon's Worker-Cooperative Model Exportable? A Comparative Study. *Annals of Public and Cooperative Economics*, 92(3), 445–468.
8. Euricse. (2023). *Promoting Platform Cooperativism in the Digital Economy: Policy Recommendations*. Trento: European Research Institute on Cooperative and Social Enterprises. 45 p.
9. Novkovic, S., & Miner, K. (2020). Co-operative Identity and the Future of Work. *International Review of Sociology*, 30(2), 215–233.
10. Scholz, T. (2023). *Own This! How Platform Cooperatives Are Building the New Digital Economy*. Cambridge: MIT Press. 280 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. International Cooperative Alliance (ICA). Official Website. URL: <https://www.ica.coop> (дата звернення: 20.08.2026).
2. International Labour Organization (ILO). Cooperatives Unit (COOP). URL: <https://www.ilo.org/cooperatives> (дата звернення: 20.08.2026).
3. European Research Institute on Cooperative and Social Enterprises (Euricse). Research and Publications. URL: <https://www.euricse.eu> (дата звернення: 20.08.2026).
4. World Cooperative Monitor (WCM). Exploring the Cooperative Economy: Global Reports. URL: <https://www.monitor.coop> (дата звернення: 20.08.2026).

5. ICA Committee on Co-operative Research (CCR). Global Research Network. URL: <https://www.ccr.ica.coop> (дата звернення: 20.08.2026).
6. Committee for the Promotion and Advancement of Cooperatives (COPAC). UN & ICA Partnership Platform. URL: <https://www.copac.coop> (дата звернення: 20.08.2026).
7. Cooperatives Europe. Regional Office of the International Cooperative Alliance. URL: <https://www.coopseurope.coop> (дата звернення: 20.08.2026).
8. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). Producer Organizations and Cooperatives. URL: <https://www.fao.org/cooperatives> (дата звернення: 20.08.2026).
9. Platform Cooperativism Consortium (PCC). The New Digital Economy Network. URL: <https://platform.coop> (дата звернення: 20.08.2026).
10. Національна кооперативна асоціація України. Інформаційно-аналітичний портал. URL: <https://coop-union.org.ua> (дата звернення: 20.08.2026).

Дію робочої програми продовжено: на 2026/2027 н. р.

_____ Григорова-Беренда Л.І.
(підпис) (прізвище, ініціали)

« » 20 p.

(підпис)

« _____ » 20__ г. п.